

POŚLADEK (31) *sb m*

pośladek (29), **poszladek** (2); pośladek : poszladek *KochPhaen* (1:2).

Wszystkie samogłoski jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg N pośladek (12). ◇ *G* pośladku (1). ◇ *D* pośladkowi (1). ◇ *A* pośladek (4). ◇ *I* pośladkiem (4); -em (1), -(e)m (3). ◇ *L* pośladku (6). ◇ *pl N* pośladki (1). ◇ *G* pośladk(o)w (2).

Sł stp: pośladek, pośledek, Cn notuje, Linde także XVII – XIX w.

1. *Tylek, zad; anus, podex Murm, BartBydg, Mącz; culus Murm, BartBydg; posteriora PolAnt, Cn; clunis, natis, sedes Mącz, Cn; posterior pars corporis BartBydg; femen, tergum Mącz; postica pars, posticum Cn* (30) :

a. *U ludzi* (19) : *Murm* 60; *Podex, d(icitu)r posterior pars corporis, culus, poslyadek, rzicz BartBydg* 118, 11; *warz ty zioła w niey aż trzecia rzeńć [!] wywre/ wyley to w naczynie takowe czoby fie mógł pośladek człowieczy włożyć w nie, Pothym ma nad thym człowiek siedzieć parząc zadek z poł godziny rano y wieczor FalZioł V 93; RejFig Aa4; RejZwierz 140; Femen, [...] Wnetrzna á zádnia część mięśiſta ciála począwſzy od kroku aż do kolan/ Zadek/ Pośladek. Mącz 120c; Marisca, Brzidka/ Niefmączna figá/ też nieyáki wrzód nád pośladkiem od drápánia álbo tárcia Mącz 210a, 11d, 173a, 242a, 375b, 378d; Bo ná owy choboty czo fie w nich pośladek iáko korzec widzi/ co iedno od roboty wynidzie/ vbrałby fie był zá to dobrze pirwey pocźciwy fláchćic y s czeládzią. RejZwierc 58; [áczkolwiek mi fię pośladek trzęfie Roſproſzczę gi wtańcu dziſia. SqđParysa C4].*

Przen: Człowiek leniwy (1) : *Mulieris podex proverbium. Pośliádek niewieści/ to yeft Leniwy Zgniły yáko grzyb Mącz 235d.*

α. *Odbytnica* (4) : *Też komu pośladkiem zbytnie krew wychodzi/ Dziewanna vwarzona w winie, á tam ciepło w łtoleczy przykładana/ zaſtanowi krew Emoroidow FalZioł I 145b, V [2]v, 103v; Condyloma, Niemoc nieyáka gdy z zádku wychodzi żyłá/ álbo pęchirzyk prac á cýſnac yelito w pośládku. Mącz 63a.*

[*Przen:*

Zwrot: »gębę swą w pośladek obracać« = wymiotować: á pijánice y dwákróć y trzykróć więcey piją niżli ieſt potrzebá/ á niżli przyrodzenie znoſić może/ y gębę fwą (co y wtyd powiedać) w pośladek obracaią WujPosŚw 1584 254 (Linde).]

b. *U zwierząt* (11) : *Y łthał [kociel] ná dwunałćie Wołow [odlanych ze spiżu]/ z ktorych trzy byli obroceni ku Pułnocy/ á trzy ku Zachodowi/ á trzy ku Południu/ á trzy ku Włchodowi ſłóńcá/ ná kthorych Koćiel był poſtáwion: Ale pośládki ich wſzytki były pod łpodkiem. BibRadz 2.Par 4/4; A w ten czás mąż/ to ieſt Anioł/ chodził s nim [Jakubem] zápáły aż do ráná/ ktory dotknął żyły iego ná práwey łtronie krzyżá aż włchlá/ s tego Iakob chramał. A żydowie przeto pośładkow bydlęcych nie iedzą iż w nim żyła włchlá. BielKron 15v, 444v, 465; Mącz 58a; Który koń ſłábego ciála ieſt/ á ciáło mu ná pośládku zwłſnie/ ten nie rad tłuſćieie. SienLek 187, 186, 187v; [Druga prerogatywa ta jest, iż Żydowie chełmscy powinni dać pośladek drobięcy za gr 1. LustrRus 25].*

Przen: W opisie gwiazdozbiorów noszących nazwę istot żywych (3) : *Lwá po pierſi/ y po brzuch/ aż ku pośladkowi [Panna] Záymuie: á w pół grzbietá przychodzi Rákowi. KochPhaen 18, 17, 21.*

2. Koniec, może skutek, wynik (1) : a tak v m patrczie y na pośladek yefly fye Turczy niepokvśchą daley nad te granycze wzyacz y Camieniecz *LibLeg* 11/57v.

Synonimy: **1.** *dupa, rzyć, siedzenie, stolec, tył, tylek, zad, zadek, zadnica*; **2.** *koniec, kres, ostatek, skutek, wynik*.

KW